

การใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้
ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

THE EMPLOYMENT OF SUPERVISION BY INTEGRATING THE CONCEPT OF
CONTEMPLATIVE EDUCATION, COACHING AND MENTORING, AND RESEARCH-
BASED LEARNING TO DEVELOP TEACHING COMPETENCY IN THE ENGLISH
LANGUAGE STUDENT-TEACHERS

วิสารท หนุกิจ¹ และเบญจมาศ พุทธิมา²

Wisathorn Thanukit¹ and Benjamas Putthima²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

^{1,2}Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Received: November 26, 2019 / Received: February 4, 2020 / Accepted: February 19, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 7 คน ที่ออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา และแบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง

ผลการวิจัยพบว่า จากการใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.80 โดยในครั้งที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 คิดเป็นร้อยละ 45.80 และในครั้งที่ 2 อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 คิดเป็นร้อยละ 73.60

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศ การบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ทักษะการจัดการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research was to develop teaching competency in the English language student-teachers by supervision with integrating the concept of contemplative education, coaching and mentoring and research-based learning. The target group consisted of seven 5th year student-teachers, majoring in English, in the Faculty of Education, Lampang Rajabhat University who were on the school practicum of the academic year 2018. The research tools were the supervision plans of learning management process, an individual student-teacher recording form, a teaching

competency evaluation form, and a school advisor interview form. The data were analyzed using the mean and standard deviation.

The findings of this study were as follows: The teaching competency in the English language student-teachers who were supervised by the supervision with integrating the concept of contemplative education, coaching and mentoring and research-based learning was increased by 27.80%. The first time assessment result was at the fair level, with the rating mean of 2.29 or 45.80%; while the second time assessment result was at the very good level, with the rating mean of 3.68 or 73.60%.

Keywords: Supervision, Integrating the Concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-based Learning, Teaching Competency

บทนำ

การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู นักศึกษาจะได้ฝึกภาคปฏิบัติในการวางแผน การจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียนและการปฏิบัติงานต่างๆ ในหน้าที่ครูในสถานการณ์จริง ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน หรือหนึ่งปี การศึกษาในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานั้น นักศึกษาครูทุกคนจะได้มีโอกาสนำความรู้ในวิชาชีพทักษะต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้เล่าเรียนจากมหาวิทยาลัยไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์จริงในห้องเรียน ได้รู้จักและศึกษาเด็ก ทำงานร่วมกับครูและบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน การปฏิบัติภาระงานดังกล่าวของนักศึกษาครูจะประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น นักศึกษาครูต้องมีความพร้อมในด้านการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีจิตอาสา รู้จักวางตน ปฏิบัติตนเหมาะสม ตลอดจนการได้รับคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องก็จะสามารถช่วยส่งเสริมให้ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีประสิทธิภาพและ

ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาสภาพการนิเทศนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษที่ผ่านมาพบว่า การฝึกปฏิบัติในด้านการสอนของนักศึกษาครูยังไม่บรรลุผลตามที่คาดหวัง กล่าวคือ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนยังไม่สอดคล้องกัน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลายเท่าที่ควร กิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอนยังปรากฏไม่เด่นชัด สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจมาจากตัวผู้นิเทศเองที่ให้คำแนะนำ หรือสื่อสารกับตัวนักศึกษาไม่ชัดเจน ทำให้นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นและความตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน น่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์กระบวนการวิชา และเพื่อให้นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active

Learning ซึ่ง Kaewchaicharoenkit (2007) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning โดยจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออกและความคิดของผู้เรียน

ในการนิเทศศึกษานั้นก็จะบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยในการนำแนวคิดจิตตปัญญาการศึกษาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศนั้น เป็นการนิเทศเพื่อให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงตนเองจากภายใน เน้นการพัฒนาความคิด จิตใจ อารมณ์ภายในตนเองอย่างแท้จริง ส่วนการโค้ช (coaching) และระบบพี่เลี้ยงนับเป็นบทบาทใหม่ของครูผู้สอนในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนามาจากบทบาทการสอน (teaching) ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว การโค้ชจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ เสริมสร้างและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการคิดขั้นสูง มีวิธีการเรียนรู้ การตรวจสอบประเมินตนเอง ทั้งยังกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองได้ เกิดการใคร่ครวญตรวจสอบตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการอบรมสั่งสอนโดยตรง แต่เป็นการใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การให้หลักคิด วิธีการคิด วิธีการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดแรง

บันดาลใจในการเรียนรู้ (inspiration) และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ การฝึกฝนทักษะ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ของการเรียนรู้ (Wongyai & Phattaphon, 2014)

ส่วนการวิจัยเป็นฐานนั้นเป็นการใช้หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบความคิด โดยเริ่มจากปฏิบัติเมื่อได้ผลปฏิบัติแล้วไม่เห็นเพียงผล แต่คิดใคร่ครวญต่อจนทำให้เกิดการตระหนักรู้ในกระบวนการหาความรู้และความคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตลอดจนถึงความคิดวิพากษ์ คือ ความคิดเชิงระบบ (systems thinking) ทั้งหมด (Prasertsap, 2012) เพราะการวิจัยทำให้คิดเชื่อมโยงระหว่างปรากฏการณ์ที่สัมผัสได้กับหลักการ/ทฤษฎีโดยใช้ตรรกะอธิบาย จนในที่สุดสร้างความรู้จากความเข้าใจเป็น “การเรียนรู้จากทำ” (learning by doing) อย่างเข้มข้นที่ต่างจากการเรียนรู้โดยทั่วไป ในการพัฒนาทักษะของนักศึกษาครูด้วยการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน นักศึกษาครูใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นับเป็นกระบวนการทำงานเชิงระบบที่เป็นการพัฒนาศักยภาพและสามารถปรับปรุง/พัฒนาการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้อีกด้วย

ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการนิเทศโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน หรือชื่อย่อรูปแบบ CCR (Contemplative Coaching Research Based Learning) มาใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาทักษะ การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อนักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวสู่วิชาชีพครูอย่างก้าวหน้าและมั่นใจ เป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

ทบทวนวรรณกรรม

จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนา ด้านในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล (Chano, 2009)

หลักการพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา Nilchaikovit (2008) ได้สังเคราะห์หลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาได้เป็น “หลักจิตตปัญญา 7” หรือเรียกในชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า 7 C’s ได้แก่

1. การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative) คือ การเข้าสู่ภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตใจที่สงบผ่องคลายมีสมาธิและมีความตระหนักรู้สามารถนำจิตใจดังกล่าวไปใช้ทำงานอย่างใคร่ครวญทั้งในด้านพุทธิปัญญา (Cognitive) ด้านระหว่างบุคคล (Interpersonal) และด้านภายในบุคคล (Intrapersonal)

2. ความรักความเมตตา (Compassion) คือ การสร้างบรรยากาศของความรักความเมตตา ความไว้วางใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ รวมทั้งการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ครูหรือผู้นำกระบวนการต้องมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และห่วงใย

3. การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) คือ การบูรณาการการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงกับชีวิตและสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติอย่างแท้จริง

4. การเผชิญความจริง (Confronting Reality) คือ การเปิดโอกาสและสร้างเงื่อนไขให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เผชิญกับความเป็นจริง

5. ความต่อเนื่อง (Continuity) ความต่อเนื่องของกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงในชั้นพื้นฐานมักเกิดขึ้นจากประสบการณ์สะสมที่ช่วยสร้างเงื่อนไขภายในให้สูงองพร้อมที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นพื้นฐานขึ้น

6. ความมุ่งมั่น (Commitment) ความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการนำสิ่งที่ได้รับเข้ามาสู่ใจของผู้เข้าร่วมกระบวนการ และการนำเอากระบวนการกลับไปใช้ในชีวิต เพื่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงภายในตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงด้วย

7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ข้อค้นพบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา คือ การพบว่าปัจจัยหนึ่งที่สมาชิกทุกคนเห็นร่วมกันว่าสำคัญที่สุดคือ ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นจากกระบวนการอบรม และคลี่คลายมาเป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม

การโค้ช (coaching) และระบบพี่เลี้ยง (mentoring) นับเป็นบทบาทใหม่ของผู้สอนในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนามาจากบทบาทการสอน ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว การโค้ชจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ และเป็นมากกว่าการเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ที่ผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้คิดและตั้งคำถาม สื่อสารสองทางมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งประสานงานในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การวัดประเมินผลการเรียนรู้ (Reungdam, 2017)

การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยมีพื้นฐานมาจากการเรียนการสอนแบบสืบสวน (Inquiry teaching method) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้วยตนเองตามกระบวนการ

สงสัย → สืบสวน → ทดลอง → ค้นพบ

โดยเน้นกระบวนการค้นหาและตรวจสอบความรู้ทำให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้เรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based learning) ขอบสงสัยหรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะค้นคว้าหาข้อมูลมาช่วยแก้ปัญหา หลักการพื้นฐานนอกจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว ผู้เรียนต้องเรียนรู้โดยใช้ตนเองเป็นหลักในการเรียนรู้เพียงคนเดียวหรือเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มย่อย (Methakunavudhi, 2002)

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง จำนวน 7 คน ที่ออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาปีการศึกษา 2561 ใน 7 โรงเรียน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในการนิเทศติดตามการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้
2. แบบบันทึกการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล
3. แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา
4. แบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง โดยมีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. แผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน จำนวน 2 แผน โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจิตตปัญญา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน เข้าร่วมอบรมและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน นอกจากนั้นได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปฏิบัติ

การสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อกำหนดวิธีการในการนิเทศนักศึกษาและสร้างแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

แผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม เป็นการหาสถานที่ที่เงียบ ผู้คนไม่พลุกพล่าน ปลีกออกจากคนอื่นเพื่อให้การนิเทศนั้นไม่สะดุด และให้แน่ใจว่านักศึกษาจะตั้งใจรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้นิเทศได้อย่างเปิดใจ ซึ่งจะใช้หลักจิตตปัญญา 7 หรือชื่อย่อ 7C's ของ Nilchaikovit (2008) ผู้วิจัยได้เลือกใช้เพียง 2 หลักการ คือ การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative) และความรักความเมตตา (Compassion) 2) ขั้นพูดคุย เป็นการพูดคุยสอบถามเรื่องทั่วไปโดยใช้หลักการความรักความเมตตา (Compassion) สร้างบรรยากาศของความรัก ความเมตตา ความไว้วางใจ รวมทั้งการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แสดงความห่วงใยและเห็นอกเห็นใจ คำถามที่ใช้ เช่น “วันนี้เป็นอย่างไรบ้าง” “สอนที่นั่นสนุกไหม” “ปรับตัวได้หรือยัง” เป็นต้น 3) ขั้นแนะนำ เป็นการให้คำแนะนำทั้งเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติตนในสถานศึกษาต่างๆ แก่นักศึกษา จะใช้การสนทนาเพื่อการคิดร่วมกันแบบสุนทรีย-สนทนา (Dialogue) ตามแนวทางของ Bohm (1996) โดยใช้คำถาม เช่น “วันนี้คิดว่าตัวนักศึกษาเองสอนเป็นอย่างไรบ้าง” “ขั้นตอนไหน/ช่วงไหนที่นักศึกษาคิดว่าทำได้ดี/เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ หรือมีช่วงไหน/ขั้นตอนไหนที่ผิดพลาด” เป็นต้น เมื่อนักศึกษาบอกข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน จะใช้แนวคิดของการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ให้นักศึกษารู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ ศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการใช้คำถามกระตุ้นความคิด เพื่อเน้นให้นักศึกษาเกิดความสงสัยสำรวจตัวเอง ค้นคว้าหาข้อมูล และค้นพบคำตอบด้วย

ตนเองโดยเน้นกระบวนการค้นหาและตรวจสอบความรู้ ซึ่งนักศึกษาเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงปัญหา ศึกษาค้นคว้า และค้นพบข้อเท็จจริงในเรื่องที่ศึกษาด้วยตนเอง หลังจากนักศึกษาทราบถึงปัญหาและเสนอทางแก้ไขปัญหาแล้ว จะใช้หลักของการโค้ช และระบบพี่เลี้ยง โดยจะช่วยนักศึกษาวเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ ให้คำแนะนำในด้านการสอน แนะนำเทคนิคหรือวิธีที่เหมาะสม สอนในเรื่องของการทำงาน

ในแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานครั้งที่ 1 จะเป็นไปตามขั้นตอนดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ในแผนการนิเทศฯ ครั้งที่ 2 จะแตกต่างกันในขั้นพูดคุย ซึ่งได้เพิ่มประเด็นคำถามที่แสดงถึงความห่วงใยและเห็นอกเห็นใจมากขึ้น เช่น “ตั้งแต่มาฝึกสอนเป็นอย่างไรบ้าง” “เหนื่อยไหม” “อยู่ที่นี้สะดวกสบายหรือเปล่า” เป็นต้น

ส่วนในขั้นแนะนำ จะใช้คำถามในเชิงให้นักศึกษาประเมินตนเอง และคำถามที่ช่วยให้นักศึกษาค้นพบสาเหตุของปัญหาและหาทางแก้ไขได้ด้วยตนเอง เช่น “ถ้าคะแนนเต็ม 10 จะให้ตัวเองเท่าไร” “ทำไม” “คิดว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากอะไร เกิดจากตัวผู้สอนหรือตัวผู้เรียนหรือสิ่งแวดล้อมหรืออื่นๆ” “ถ้าคิดว่าสาเหตุเกิดจากตัวนักศึกษาเองตรงไหนที่คิดว่าเป็นเหตุ” “นักศึกษาคิดว่าควรจะทำอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา” เป็นต้น

2. แบบบันทึกการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล มีลักษณะเป็นรูปแบบของสมุดบันทึกประจำวัน (Diary) เพื่อให้นักศึกษานำบันทึกข้อมูลการปฏิบัติการสอน ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหา ในทุกครั้งที่มีการสอน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดทำแบบบันทึกและกำหนดหัวข้อที่จะให้นักศึกษานำบันทึก จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วจึงนำ

แบบบันทึกการปฏิบัติการสอนให้นักศึกษานำไปใช้รายบุคคล

3. แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดจุดประสงค์ 2) ด้านการออกแบบการเรียนการสอน 3) ด้านการใช้สื่อและแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล รายการการประเมินทั้งหมด 20 รายการ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาสร้างรายการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปใช้เพื่อประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาประกอบการนิเทศ

4. แบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่มีการกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศของครูพี่เลี้ยง และการให้ข้อเสนอแนะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของนักศึกษา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และประเด็นการสัมภาษณ์ ข้อคำถาม วิธีการสัมภาษณ์ สำหรับครูพี่เลี้ยงต่อนิเทศนักศึกษา แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม แก้ไขปรับปรุงและนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับครูพี่เลี้ยง

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินโครงการวิจัย และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน
2. ผู้วิจัยนิเทศดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

3. รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตทักษะการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล คนละ 2 ครั้ง พร้อมทั้งประเมินผลการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล

4. รวบรวมข้อมูลผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข จากแบบบันทึกการปฏิบัติการสอนของนักศึกษารายบุคคล

5. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศของครูพี่เลี้ยง และการให้ข้อเสนอแนะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนของนักศึกษา

6. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศของครูพี่เลี้ยง และข้อเสนอแนะต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนของนักศึกษา

7. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method)

โดยการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบการพัฒนา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยการสังเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาและผลการสัมภาษณ์จากการนิเทศของครูพี่เลี้ยงแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน

รายการประเมิน	ผลการประเมินครั้งที่ 1			ผลการประเมินครั้งที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านการกำหนดจุดประสงค์						
1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	2.86	0.69	ดี	4.00	0.58	ดีมาก
2) มีความชัดเจน สามารถวัดได้ เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	3.00	0.58	ดี	4.29	0.49	ดีมาก
ด้านการออกแบบการเรียนการสอน						
1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้	2.57	0.53	ดี	4.57	0.53	ดีเยี่ยม
2) มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่งในลักษณะ Active learning	1.71	0.49	พอใช้	3.71	0.49	ดีมาก
3) กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน	1.71	0.49	พอใช้	3.86	0.90	ดีมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินครั้งที่ 1			ผลการประเมินครั้งที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
4) กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ แปลกใหม่ สร้างสรรค์ ทำลายต่อความสามารถของผู้เรียน	2.57	0.53	ดี	3.57	0.53	ดีมาก
5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	2.00	0.82	พอใช้	3.43	0.53	ดี
6) มีการใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียน	1.57	0.53	พอใช้	3.57	0.43	ดีมาก
7) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	2.43	0.53	พอใช้	3.71	0.49	ดีมาก
8) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.00	0.00	ดี	3.43	0.53	ดี
9) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.43	0.53	พอใช้	3.43	0.53	ดี
10) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างมีเหตุผล	3.00	0.00	ดี	4.29	0.49	ดีมาก
11) มีการสร้างความสนใจของผู้เรียน ให้เกิดความสนใจใคร่รู้ ต้องการค้นหาคำตอบ และเกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป	1.86	0.69	พอใช้	3.14	0.38	ดี
12) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้จากการเรียนรู้	1.29	0.49	ควรปรับปรุง	2.57	0.53	ดี
ด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้						
1) ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี หรือแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้และบริบทของผู้เรียน	2.43	0.53	พอใช้	3.43	0.53	ดี
2) มีการใช้สื่อ/สนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้ด้วยตนเอง	1.71	0.76	พอใช้	4.29	0.95	ดีมาก
3) มีการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน	2.43	0.53	พอใช้	3.43	0.53	ดี
4) มีการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	2.43	0.53	พอใช้	3.57	0.53	ดีมาก
ด้านการวัดและประเมินผล						
1) มีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมและชัดเจน	2.43	0.53	พอใช้	4.00	0.82	ดีมาก
2) ใช้วิธีการและเครื่องมือวัดประเมินผลการเรียนรู้ได้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และบริบทของผู้เรียน	2.29	0.49	พอใช้	3.29	0.49	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.29	0.51	พอใช้	3.68	0.57	ดีมาก
ค่าร้อยละ	45.8			73.6		

จากตารางพบว่า ผลการประเมินการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ในครั้งที่ 1 โดยรวมของทักษะ

การจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 45.80 และผล

การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 โดยรวมของทักษะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 73.60 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านักศึกษามีทักษะในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

อภิปรายและสรุปผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้และดีมากตามลำดับ เนื่องมาจากปัจจัยดังนี้

กระบวนการนิเทศด้วยการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ช ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองของนักศึกษา ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมการสอน และความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการสำคัญมีส่วนสนับสนุนคือ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จากการศึกษาแนวคิดได้นำมาบูรณาการ โดยให้นักศึกษาแต่ละคนเขียนบันทึกแบบบันทึกการปฏิบัติการสอน โดยเป็นข้อมูลที่นักศึกษาได้พบในแต่ละวัน และสะท้อนคิดพบว่า นักศึกษาเปิดใจยอมรับฟังคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยงมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และสังเกตผู้เรียนมากขึ้น เมื่อนักศึกษาพบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น การมีเด็กพิเศษเรียนร่วม นักเรียนไม่สนใจเรียนขาดสมาธิ นักเรียนในห้องมีความสามารถในการเรียนแตกต่างกันมาก นักเรียนไม่เข้าใจในวิธีการสอนและเกิดการต่อต้าน ปัญหาในการสื่อสารเนื่องจากเป็นนักเรียนชาติพันธุ์ นักเรียนอ่านคำศัพท์ไม่ได้ เป็นต้น นักศึกษาพยายามคิดไตร่ตรอง โดยพิจารณาตัวเองก่อนว่าปัญหาเหล่านั้นมาจากการสอนของตัวเองหรือไม่ จากนั้นหาวิธีปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียน

การสอน เช่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอนมากขึ้น การใช้การเสริมแรงทางบวก การใช้กิจกรรมจิตตปัญญา การใช้กิจกรรมกลุ่ม การให้เพื่อนช่วยเพื่อน คนเก่งช่วยคนอ่อน การลงมือปฏิบัติทำงาน ประดิษฐ์ การใช้สื่อการสอนและกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ เกม เพลง บางคนแก้ปัญหาด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งแต่ละวิธีสอนของนักศึกษามีการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตัวผู้เรียน

จะเห็นได้ชัดเจนว่า นักศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการ และวิธีทำ เพื่อไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูในสถานศึกษา

กล่าวคือ เมื่อนักศึกษาได้เขียนสะท้อนคิดและเขียนบันทึกในรูปแบบไดอารี่ ซึ่งไดอารี่เปรียบเสมือนพื้นที่ส่วนตัว ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเขียนเรื่องใดๆ ก็ได้โดยไม่จำกัด อาจจะเป็นเหตุการณ์ที่ได้พบเจอในแต่ละวันที่โรงเรียน เช่น เหตุการณ์ที่ประทับใจ เหตุการณ์ที่ทำให้ผิดหวัง ปัญหาที่พบในห้องเรียน เป็นต้น ช่วยให้นักศึกษาปลดปล่อยอารมณ์ ความนึกคิด ได้สังเกตสภาพจิตใจของตนเอง ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการนឹกลย้อนถึงเหตุการณ์ที่ผ่านไปในแต่ละวันอย่างมีความหมาย รอบคอบกับการตีความใส่คุณค่าลงไปในเรื่องราวเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญา ดังที่ Wasi (2006) ได้กล่าวว่า จิตตปัญญาทำให้เข้าใจด้านในของตนเองหรือการรู้จักของตนเองแล้วเกิดปัญญา

นอกจากนั้นในส่วนของการบูรณาการนิเทศก็ใช้การสนทนาเพื่อการคิดร่วมกันแบบสุนทรียสนทนา (Dialogue) และหลักจิตตปัญญา 7 หรือชื่อย่อ 7C's ของ Nilchaikovit (2008) ผู้วิจัยได้เลือกใช้เพียง 2 หลักการคือ การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative) และความรัก ความเมตตา (Compassion) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative) คือ การเข้าสู่ภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตใจที่สงบ ผ่อนคลายมีสมาธิ โดยหาสถานที่ที่เงียบผู้คนไม่พลุกพล่าน ปลีกตัวออกจากคนอื่นเพื่อให้การนิเทศนั้นไม่สะดุด และให้แน่ใจว่านักศึกษาจะตั้งใจรับฟังและ

แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้นิเทศได้อย่างเปิดใจ อีกหนึ่งหลักการคือ ความรัก ความเมตตา (Compassion) เป็นการสร้างบรรยากาศของความรัก ความเมตตา ความไว้วางใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ รวมทั้งการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แสดงความห่วงใยและเห็นอกเห็นใจ ทำให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ที่พยายามเข้าใจและยอมรับในตัวผู้เรียนที่สอนมากขึ้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการตั้งกฎกติกาการเรียนร่วมกันในห้อง หากกิจกรรมที่ได้ลงมือทำและเพิ่มการเรียนรู้แบบกลุ่มให้มีการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yenjai (2017) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาครูคณิตศาสตร์พบว่า นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ในส่วนของปัญหาที่นักศึกษาพบในห้องเรียน ใช้กระบวนการนิเทศประยุกต์แนวคิดของการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) โดยเริ่มจากการใช้คำถามกระตุ้นความคิด เน้นให้นักศึกษาเกิดความสงสัย คำถามที่ใช้ ได้แก่ “คิดว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากอะไร เกิดจากตัวผู้สอน หรือตัวผู้เรียน หรือสิ่งแวดล้อม หรืออื่นๆ” “แล้วนักศึกษาคิดว่าจะแก้ไขปัญหายังไง” ซึ่งสอดคล้องกับ Nilchaikovit (2008) ที่ว่า ข้อสงสัยหรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความต้องการที่จะค้นคว้าหาข้อมูลมาแก้ไขปัญหาก็เกิดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนโดยใช้วิจัยเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือข้อค้นพบข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้นักศึกษารู้จักคิดในระดับสูง

หลังจากนักศึกษาทราบถึงปัญหาและเสนอทางแก้ไขปัญหาลแล้ว จะใช้หลักของการโค้ชและระบบพี่เลี้ยง โดยจะช่วยนักศึกษาวិเคราะห์ปัญหาและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ ในกระบวนการนิเทศครั้งนี้ทำให้นักศึกษาต้องหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นเพียงผู้ชี้แนะ มีการแนะนำแหล่งสำหรับ

การเรียนรู้หรือแหล่งสืบค้นข้อมูลต่างๆ นักศึกษามีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะการคิด (Thinking skill) ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาด้วยตัวของนักศึกษาเอง สอดคล้องกับ Jantawanich (2005) ที่ว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและเกิดทักษะการใช้การวิจัยในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และข้อค้นพบที่มีความหมาย และมีความเที่ยงตรง รู้จักวิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหาหรือการพัฒนา และการนำไปประยุกต์ใช้ กระบวนการโค้ชให้คำแนะนำในด้านการสอนนั้น ผู้วิจัยได้ให้ความรู้ในด้านการสอนแนะนำเทคนิคหรือวิธีที่เหมาะสม สอนในเรื่องของการทำงาน และการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย กระบวนการนี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นตัวการสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และต่อตัวนักศึกษาเอง ในการทำงานในส่วนต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Reungdam (2017) ที่ว่า การดูแลการเรียนรู้ของนักศึกษาตลอดกระบวนการโดยใช้ระบบพี่เลี้ยงความเป็นกัลยาณมิตร ทำให้นักศึกษามีความหวัง มีแรงบันดาลใจในการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ปรับเปลี่ยนการมองโลกในมุมมองเชิงบวกมากขึ้น ทำให้นักศึกษามีทัศนคติต่อนักเรียนที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นและมีความมุ่งมั่นในการจะพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนานักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับผู้ที่นำไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของกระบวนการนิเทศให้เข้าใจในทุกประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้

2.2 ควรใช้กระบวนการนิเทศนี้กับการนิเทศนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบพฤติกรรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้รับ

การนิเทศกระบวนการนี้กับนักศึกษาที่ได้รับการ
นิเทศด้วยกระบวนการอื่น

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น
ความเชื่อมั่นในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ และ
ความภาคภูมิใจในตัวเอง

References

- Bohm, D. (1996). *On Dialogue*. London: Routledge.
- Chano, J. (2009). *The Development of a Communicative Instructional Model to Reduce Behavioral Problems in Preschool Autistic Children*. Doctoral Dissertation of Education in Curriculum and Instruction, Graduate School Khon Kaen University. [in Thai]
- Jantawanich, A. (2005). *Educational law and legislation: Regulations that hinder the development of private educational management potential*. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education. [in Thai]
- Kaewchaicharoenkit, N. (2007). *The teachers' role in organizing activities and methods to follow the guidelines of active learning*. Retrieved August 12, 2019, from <http://www.itie.org> [in Thai]
- Kaewkongpan, D. (2018). Factors Affected to Research-Based Learning Activities of Pre-Service Science Teacher in Lampang Rajabhat University. *Panyapiwat Journal*, 10(2), 225-239. [in Thai]
- Methakunavudhi, P. (2002). *The Development of a Web-Based Learning Prototype for Enhancing Self-Directed Learning and Learners' Curiosity*. Bangkok: Higher Education Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Nilchaikovit, T. (2008). *Transformative Learning and Contemplative Education*. Contemplative Education: The Study for Human Development (2nd ed.). Nakorn Prathom: Mahidol University. [in Thai]
- Prasertsap, S. (2012). *Research-Based Learning: New Learning Process in Thai Education*. Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Reungdam, S. (2017). The effects of integrating the concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-Based Learning to change teaching behavior and development of teaching competency of teacher students in Thai language major. *Narkbhut Paritat Journal*, 10(special issue), 15-25. [in Thai]
- Wasi, Pr. (2006). *Development in Moral Conducting and Strategies for Moral Societies*. Bangkok: Office of Knowledge Management and Development (Public Organization). [in Thai]
- Wongyai, W. & Phattaphon, M. (2014). *New Paradigm: Mentoring and Coaching in Social Media Information for Building Potentials of Student Teachers*. Bangkok: Graduate School Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Yenjai, S. (2017). Learning Management by Integrating the Concept of Contemplative Education. In Chat-uthai, Ch. (Ed.). *Research-based Learning and Coaching and Mentoring to Develop Math Teachers*. The 2nd Conference on Research for Thai

Education System: CRTES. (pp. 22-27). Bangkok, Thailand: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. [in Thai]

Name and Surname: Wisathorn Thanukit

Highest Education: Master of Education (M.Ed.), Chiang Mai University

University or Agency: Lampang Rajabhat University

Field of Expertise: Teaching English as a Foreign Language

Name and Surname: Benjamas Putthima

Highest Education: Master of Education (M.Ed.), Chiang Rai Rajabhat University

University or Agency: Lampang Rajabhat University

Field of Expertise: Measurement and Evaluation in Education